

Öğretmen Adaylarının Öğretim Kalitesi Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma

A Study on Prospective Teachers' Perceptions of Teaching Quality Competence

Doç. Dr. Faruk Kardeş

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü,
fkardas@erzincan.edu.tr, Erzincan/Türkiye.

ORCID: 0000-0002-0900-7503

Cüneyt Arı

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Dr. Öğrencisi, cuneytari9@gmail.com, Erzincan/Türkiye.

ORCID: 0000-0002-8805-899X

ÖZET

Yapmış olduğumuz araştırmanın amacı öğretmen adaylarının ailesinde öğretmen olması veya olmaması durumunun ve öğretmenlik mesleğinin doğuştan mı sonradan mı kazanıldığına inanma durumunun öğretim kalitesi yeterlik algıları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma grubunda 346 öğretmen adayı bulunmaktadır. Bu grubu eğitim fakültesi ve pedagojik formasyon eğitimi alan son sınıf öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak 22 maddeden ve Atar ve Taşçı tarafından geliştirilen "Öğretim Kalitesi Yeterlik Algısı" ölçeği kullanılmıştır. Veriler analiz edilmesinde SPSS programı kullanılmıştır. Verileri analiz ederken bağımsız t-testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin doğuştan kazanıldığına inanma durumlarının öğretim kalitesi yeterlik algıları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ailede öğretmen olma durumunun ise öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algıları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik, Öğretim Kalitesi, Eğitim.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of having or not having a teacher in the family and believing whether the teaching profession is innate or acquired on the perceptions of teaching quality competence. There are 346 pre-service teachers in the research group. This group consisted of final year pre-service teachers from the faculty of education and pedagogical formation programme. In the study, 22-item 'Teaching Quality Efficacy Perception' scale developed by Atar and Taşçı was used as a data collection tool. SPSS programme was used to analyse the data. Independent t-test was used to analyse the data. In the light of the data obtained, it was determined that the pre-service teachers' belief that the teaching profession is acquired innately created a significant difference on their perceptions of teaching quality efficacy. It was determined that the status of being a teacher in the family did not create a significant difference on the perceptions of teaching quality efficacy of pre-service teachers.

Keywords: Teaching, Teaching Quality, Education.

1. GİRİŞ

Eğitim, bireyin varoluşundan vefatına kadar yaşadığı her anını etkileyen, anına şekil veren ve hayat çizgisinde etkisi olan süreçler bütünüdür. Eğitim dünyanın her yerinde aynı amaca hizmet etmektedir. Eğitimin amacı hakkında genel bir açıklama yapacak olursak, vatanını seven, topluma faydalı, çağdaş, devletine katkıda bulunan, örf adetlerini bilen ve uygulayan vatandaşlık görevlerini yerine getiren bireyler yetiştirmektir. Eğitim ile bireyler düşüncelerini geliştirmekte, kendini rahat ve özgür bir biçimde ifade edebilmektedir (Kurnaz, 2007).

Türkiye'nin gelişmiş ülkeler içerisinde yer edinmesi için nitelikli ve iyi yetişmiş insan gücüne sahip olması önem arz etmektedir. Bunun temelinde ise iyi bir eğitim sistemi yatmaktadır. Eğitim sisteminin başarısını belirleyen önemli etkenlerden birisi de öğretmenlerdir. Son zamanlarda bireysel farklılıkların önem kazanmasıyla eğitim sürecinde öğretmen merkezli uygulamaların yerine öğrenci merkezli uygulamaların önemi artarak öğretmenin rollerinde değişiklikler meydana gelmiştir (Ocak

vd, 2023). Öğretmenlik mesleği, sektör ile bağlantılı kültürel, sosyal, ekonomik ve birçok farklı alanda profesyonel şekilde icra edilen uğraşdır (Erden, 1998).

Öğretmen kimdir sorusu elbette çeşitli imgeler kullanılarak da telaffuz edilebilir. Öğretmen bir öğrenme aracı, öğretici kişi ve öğrenci danışmanı olarak da söylenebilir (Balcı, 1991). Öğretmenler bir ülkenin geleceğini inşa eden mimarıdır. Hayatın her bir çalışma alanına bireyler yetiştirenlerdir. Öğretmenler ülkenin kaderinde rol oynayabilen, temel ve vazgeçilmez bir meslek olmuştur ve olmaya da devam edecektir (Özden, 1999). Öğretmenlik kısaca, insan mimarı, insanların kişiliğini, duruşunu, düşünme yapısını, davranışlarını biçimlendiren bir sanatkardır (Çelikten vd., 2005).

Wyatt (1996), öğrencilerin bilgiler öğrenmesinde ve öğrendiği bilgiler arasında bağlantı kurmasının okulların donanım ve fiziki özelliklerinden ziyade öğretmenin sahip olduğu niteliklerinin belirleyici olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler sınıf içinde öğretim sürecini yapılandırma, planlama ve devam ettirmede önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler üzerinde çok fazla çalışmalar yapılmıştır (Hofer ve Swan, 2008). Ders içerisinde, önemli ve kritik sorular sorma, uygun görevlendirmeler yapma, konular ve örnekler arasında ilişki kurabilme, öğretmenin neyi nasıl öğretmesi gerektiği konusunda yeterli seviyede olması önem arz etmektedir (Ball ve Mc Diarmid, 1990).

Bir toplumun kalitesini toplum içindeki bireylerin gelişmesi, keşfetmesi ve becerilerini en uygun şekilde kullanması ile olur. Ülkeler, mümkün olan en çok bireye yüksek standart ve kalitede eğitim olanağı sunmaya çalışırlar. Yükseköğretim kurumlarında bireylere verilen eğitim ve öğretim kalitesi hem ulusal hem de uluslararası kendilerini ön planda göstermede önemlidir. Bu sebeple yükseköğretim kurumları öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak için kaliteli hizmet sunmalıdırlar (Temizkan ve Ergün, 2020). Öğretmen adaylarına verilen lisans programları içeriğindeki öğretmenlik uygulamalarına yönelik bilgi ve becerileri kazandırılmasında konu ile ilgili çalışmalar, mesleğe ilk defa atanmış öğretmenlerin mesleklerin de daha verimli bir eğitim öğretim sürecinden geçebilmek ve daha fazla eğitim desteğe ihtiyaç duyduklarını göstermektedir (Stair, Warner ve Moore, 2012).

Öğretmen adaylarının eğitimleri sonunda birtakım beklentileri karşılamaları beklenmektedir. Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gibi alanda mesleklerine uygun bir şekilde davranış değişikliği beklentiler arasında söylenebilir. Adayların, bir konuyu veya bir bilgiyi nasıl öğreteceklerinin yanında doğru zamanda doğru bilgiyi vermeleri stratejik olarak da önemlidir (Doğan ve Çoban, 2009). McKeachie (1997) öğretmenlerin etkili öğrenme tekniklerinin hepsini bilmesinin mümkün olmayacağını, bildiklerini ise stratejik olarak uygulayamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca bilmek ve yapmanın ayrı şeyler olduğunu belirtmiştir. Meslekte başarılı olabilmenin bilişsel alan dışında mesleki sevgi ve isteğinde gerekli olduğuna vurgu yapmıştır. Çeliköz ve Çetin (2004) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının olumlu geliştirdiklerinde, mesleğe atandıklarında görevlerini yerine getireceklerini, öğrencilerle daha iyi iletişim kuracaklarını, sözel, sayısal, somut, soyut kavramları uyum içinde öğrencilere aktaracaklarını, ders sırasında zamanı etkili kullanacaklarını ifade etmiştir.

Bilgi çağında hayatımızı etkileyen önemli hususlar vardır. Bilgi depolamak yerine bilgiyi üretmek veya üretilmiş bilgiye en basit, hızlı, etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmeyi bireylere sağlamak bunlardan biridir. Bunu sağlamak için ortaya konan çabalar rekabeti de beraberinde getirmiştir. Bu rekabette başarı sağlayabilmek dünyada, insan gücünde, hizmet ve ürünlerde kalite ön plana çıkmıştır. Bu nedenle ülkelerin eğitim sistemleri, dünyadaki diğer eğitim sistemleri ile rekabeti artmaya devam etmektedir. Bu da dünya ekonomisindeki teknolojik gelişmeler hız kazanmasıyla rekabet gücüne fazlasıyla etki etmiştir. Teknolojiyi üretebilen, üretilen yeni teknolojilerin hızla kullanıma sunulması ve bu teknolojiyi kullanabilecek insan gücüne de ihtiyaç artmaktadır. Bu rekabetin ve hızlı gelişmelerin getirdiği zorlukları aşılmasında bireylere yardımcı olacak bir anlayış vardır. Bu anlayış “Ömür Boyu Kaliteli Eğitim, Öğretim” dir (Bulut, 1997).

Öğretmenliğe hazırlık, okuduğu alan bilgisi, genel kültür genel yetenek ve öğretmenlik meslek bilgisi sağlanır (Demirel, 1999). Bu üç niteliğin verimli bir şekilde kazandırılabilmesi için yükseköğretim kademesinde verilen eğitim temel olarak alınmıştır. Bu da verilen eğitimin sonucunda belirli bir başarı ve verimliliği elde edebilmek için bazı şartları da beraberinde getirmiştir. Bunlardan bazıları, eğitim sistemine daha iyi bir hale getirme, gerekli materyalleri temin etme ve eğitim için fiziki imkanları uygun hale getirme gibi şartlardır. Çünkü bu şartları yerine getirecek ve uygulayacak öğretmenlerdir. Bunları yapmak başarı ve verimliliğe ulaşmada yeterli olmamakla birlikte bu başarı ve verimliliği artıracak etmenler arasında gösterilebilir. Öğretmenlerin, niteliği ve yeterlikleri eğitim öğretim sürecinde eğitim kalitesinde önemli faktörlerdendir (Büyükkaragöz vd., 1998)

Son zamanlarda, “Kaliteli” Eğitim” kavramı çok fazla dile getirilmeye başlanmıştır. Bu kavram başka bir deyişle moda haline gelmiştir. Bu kavram her ülkenin temel konusunu oluşturmaktadır. Ülkemizde de eğitim kalitesi sürekli olarak gündem de olmasına rağmen üzerinde çok fazla çalışma yapılmayan bir konudur. Eğitim sistemlerinde başlanacak ilk değişim kalite anlayışı olmalıdır. Bu değişimle birlikte ülkemiz toplumunda bulunan diğer örgütlerde yaşanan değişimler, yenilenmeler eğitim sistemimize yansımaları kaçınılmazdır. Yenilenmeler geleneksel eğitim metotlarının ve tecrübeye dayalı anlayışların geçerliliğini yavaş yavaş kaybetmesine neden olacaktır (Barkan ve Eroğlu, 2004).

Bilimsel gelişmeler, toplumsal hayatın hemen hemen her alanında hızlı bir şekilde değişimlerin temelinde sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişini kolaylaştırmıştır. Bireyler bilgiye erişim için günlük ihtiyaca dönüşmüştür. Bilgi toplumu, sosyal hayatta meydana gelen hızlı değişimler neticesinde yerini yaratıcı topluma bırakmıştır. Bireyler kendilerini toplum içerisinde başarılı bir şekilde görebilmek için yeniliklere açık ve fark yaratmaya ihtiyaç duymaktadır. Bundan ötürü eğitim reformunun anahtar noktasına “öğretim kalitesi” demek mümkündür (Tanrıkulu vd. 2023). Öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin temelinde öğretmenler ve akranlarıyla etkileşimleri yer almaktadır. Öğretim kalitesi, bu deneyimlerle yakın ilişkili olduğundan en önemli faktör olarak kabul edilebilir. Öğretmenlerin sınıf içerisindeki davranışları, uygulama yöntem ve metotları öğretim kalitesi üzerine yapılan çalışmalar için ilham kaynağı olmuştur (Klieme, 2013). Yapılandırmacı yaklaşıma göre, üst düzey öğrenmede, bilişsel aktivasyon, öğrenciyi yönlendirici ve destekleyici bir sınıf ortamı ve bu sınıf ortamının yönetimi temel alan üç teorik model öneri sunulmuştur. Başka bir ifadeyle, bilişsel aktivasyon stratejileri, öğretmen- öğrenci ilişkisinde destekleyici, geri bildirim ve öğrenme için optimum koşullar oluşturulduğunda eğitim kalitesinin artmasıyla öğrenme üzerinde pozitif etki oluşturmaktadır. (Genç ve Çolakoğlu, 2021). Baumert vd. 2010 da etkili ve iyi bir sınıf yönetiminin ders akışını, öğretim programının uygulanmasını, sınıfın kontrolünü ve süre yönetiminin de önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir.

Hollins (2011) öğretim kalitesini, iyi bir bilgi birikimine sahip ve bu bilgiyi etkisi altına alan koşullara rağmen onu sentezleyerek karşı tarafa sunulan karışık ve çok yönlü bir süreç olarak tanımlamıştır. Özdayı (2000) ise bireyin hayatı süresince üretken ve başarıyla ulaşma hedefiyle ihtiyaç ve beklentilerine yönelik sürekli devam etmekte olan hizmetlerinin gelişmesi ve iyi bir hale getirilmesi için yapılan çalışmalar olarak belirtmiştir. Daha iyi bir öğretim süreci için eğitim süreçleri hakkında kapsamlı ve etkili bilgilendirme noktasında, değerlendirme yapmak yaygın bir araç olarak kullanılmaktadır. Öğretim süreçlerindeki önemli değişikliklerin elde edilmesi ve öğrencilerin öğrenme ve gelişimindeki değişiklikleri gözlemlenmek adına öğretmen ve adayların değerlendirme uygulamalarının gelişmesine ilgi artmaktadır (Buldu ve Olgan, 2021). Arı (2020), öğretmen adaylarının eğitimi sırasında mesleki hazırbulunuşluk düzeylerinin öğretim kalitesi yeterlikleri üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir.

Alan yazın incelendiğinde, Pedagoji ve alan bilgisi yeterliklerin, öğretim kalitesini doğrudan etkilediği düşünülmektedir (Ma, 1999) ve Hill vd (2005). sınıf içi uygulamaların öğretim kalitesini arttırdığına yönelik model tasarlamışlardır. Barkan ve Eroğlu (2004) uzaktan öğretim kurumlarının, örgün kurumlara nazaran daha fazla ve farklı çalışma gruplarını olduğunu belirtmiştir. Bu durumun

uzaktan öğretimde kaliteli hizmetlerin etkisine vurgu yapmıştır. Sözmen (2004), yaptığı çalışmada eğitimde toplam kalite yönetimi yaklaşımının yüksek öğrenimde, toplam kalite yönetimine yönelik yapılacak çalışmaların tıp eğitiminde kaliteyi arttıracak ve mezun olan bireylerin standartlarının artmasına ve akreditasyon için önemli olacağını vurgulamıştır. Balyer (2013) yaptığı nitel çalışmada okul müdürlerinin, öğretimsel konularla ilgili öğrenci ve öğretmenlerle görüşmesi, geri bildirimde bulunması, model olmaları, mesleki gelişmeye teşvik etmesi, öğretmenler arasındaki ilişkiyi desteklemesi ve öğrenme ve öğretme yaklaşımlarını desteklemesi gibi davranışların öğretim kalitesini olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir.

Araştırmanın Amacı

Yapmış olduğumuz araştırmanın amacı öğretmen adaylarının ailesinde öğretmen olması veya olmaması durumunun ve öğretmenlik mesleğinin doğuştan mı sonradan mı kazanıldığına inanma durumunun öğretim kalitesi yeterlik algıları üzerindeki etkisini incelemektir.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan bilgi toplama yöntemi, verilerin toplanması ve verilerin analizinde yapılan çalışmalar ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Yapılan çalışmada var olan bir durumu ortaya koymak için betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırmanın çalışma grubunu Doğu Anadolu da bulunan bir üniversitenin 2019-2020 yılında öğrenim gören pedagojik formasyon eğitimi göre ve eğitim fakültesi son sınıf öğretmen adayları oluşturmuştur. Çalışma grubun da 346 öğretmen adayı bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğini icra etmelerine en yakın dönem olması sebebiyle çalışma grubu için son sınıf öğrencileri seçilmiştir. Çalışmamızda, Yükseköğretim Kurulu'na ait ulusal tez merkezi veri tabanında erişime açık olan tezler ile birlikte alan yazında yer alan makalelerin tamamına ulaşılmış hedeflendi. Çalışma grubuna ait frekans ve yüzdelik dağılım bilgileri aşağıdaki tablo 1 de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Frekans ve Yüzdelik Dağılımlar

Değişkenler		N	F(%)
Ailede Öğretmen Olup olmama durumu	Var	109	%31.5
	Yok	237	%68.5
Toplam		346	%100
Öğretmenlik mesleğinin doğuştan veya sonradan kazanıldığına inanma durumu	Doğuştan kazanılma	90	%26
	Sonradan kazanılma	256	%74
Toplam		346	%100

3.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri toplama aracı olarak Taşçı ve Atar (2016) tarafından geliştirilen “Öğretim Kalitesi Yeterlik” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipinde toplamda 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte beş adet alt boyutta sınıflandırılmıştır. Bu alt boyutlar geliştiriciler tarafından “Alan Bilgisi”, “Öğretim Sürecini Yapılandırma”, Destekleyici Sınıf Atmosferi”, Sınıf Yönetimi” ve “Biliş Aktivasyonu ve Tekrar” olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik çalışması tekrardan yapılmış ve ölçek genel güvenilirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarda ise “Alana bilgisi” 0.801, “Öğretim Sürecini Yapılandırma” 0.708, “Destekleyici Sınıf Atmosferi” 0.697,

“Sınıf Yönetimi” 0.609, “Biliş Aktivasyonu ve Tekrar” 0.722 olarak bulunmuştur. Veriler analiz edilirken SPSS 22 paketinden yararlanılmıştır. Analiz sırasında bağımsız örneklem t- testi uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Bu kısımda öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algılarının ailesinde öğretmen bireyin olması veya olmaması ve öğretmenlik mesleğinin doğuştan veya sonradan kazanıldığına inanma durumlarının incelendiğine dair bulgular yer almaktadır. Bulgulara ait sonuçlar tablo 2.1 ve 2.2 de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğinin Doğuştan veya Sonradan Kazanıldığına İnanma Değişkenine Göre Öğretim Kalitesi Yeterlilik Algılarının Alt Boyut ve Genel Toplamları Bağımsız T- Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Öğretmenlik Mesleğinin Doğuştan mı Sonradan mı Kazanıldığına İnanma	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Alan Bilgisi	Doğuştan Kazanılır	90	17.08	2.505	2.721	.007
	Sonradan Kazanılır	256	16.19	2.725		
Destekleyici Sınıf Atmosferi	Doğuştan Kazanılır	90	22.96	2.248	2.299	.022
	Sonradan Kazanılır	256	22.31	2.295		
Öğretim Sürecini Yapılandırma	Doğuştan Kazanılır	90	22.32	2.578	1.452	.147
	Sonradan Kazanılır	256	21.83	2.814		
Biliş Aktivasyonu ve Tekrar	Doğuştan Kazanılır	90	17.73	2.103	2.758	.006
	Sonradan Kazanılır	256	17.00	2.193		
Sınıf Yönetimi	Doğuştan Kazanılır	90	17.58	2.136	2.426	.016
	Sonradan Kazanılır	256	16.91	2.301		
Genel Toplam	Doğuştan	90	97.67	9.289	2.930	.004

Kazanılır			
Sonradan	256	94.24	9.638
Kazanılır			

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin doğuştan veya sonradan kazanıldığına inanma değişkenine göre öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algılarında öğretim sürecini yapılandırma alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür($p>.05$). Fakat ölçeğin geneline baktığımızda öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algılarında bir anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık öğretmenlik mesleğinin doğuştan kazanıldığına inananların lehine olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Alt boyutlarda incelendiğinde ise alan bilgisi, sınıf yönetimi, biliş aktivasyonu ve tekrar ve destekleyici sınıf atmosferi alt boyutlarında doğuştan geldiğine inananlar lehine olduğu tespit edilmiştir($p<.05$).

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Ailede Öğretmen Olma Durumu Değişkenine Göre Öğretim Kalitesi Yeterlilik Algılarının Alt Boyut ve Genel Toplamları Bağımsız T- Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Ailede Öğretmen Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Alan Bilgisi	Var	109	16.27	2.741	-.716	.473
	Yok	237	16.49	2.675		
Destekleyici Sınıf Atmosferi	Var	109	22.28	2.423	-1.073	.284
	Yok	237	22.57	2.236		
Öğretim Sürecini Yapılandırma	Var	109	21.87	2.906	-.402	.688
	Yok	237	22.00	2.695		
Biliş Aktivasyonu ve Tekrar	Var	109	17.23	2.167	.222	.824
	Yok	237	16.17	2.205		
Sınıf Yönetimi	Var	109	17.04	2.317	-.245	.807
	Yok	237	17.10	2.260		
Genel Toplam	Var	109	94.69	10.242	-.577	.564
	Yok	237	95.33	9.386		

Tablo 3 incelendiğinde, ailede öğretmen olma durumunun öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algıları üzerinden anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir($p>.05$).

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Ailede Öğretmen Olma Durumu Değişkenine Göre Öğretim Kalitesi Yeterlilik Algılarının Alt Boyut ve Genel Toplamları Bağımsız T- Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Ailede Öğretmen Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Alan Bilgisi	Var	109	16.27	2.741	-.716	.473
	Yok	237	16.49	2.675		
Destekleyici Sınıf Atmosferi	Var	109	22.28	2.423	-1.073	.284
	Yok	237	22.57	2.236		
Öğretim Sürecini Yapılandırma	Var	109	21.87	2.906	-.402	.688
	Yok	237	22.00	2.695		
Biliş Aktivasyonu ve Tekrar	Var	109	17.23	2.167	.222	.824
	Yok	237	16.17	2.205		
Sınıf Yönetimi	Var	109	17.04	2.317	-.245	.807
	Yok	237	17.10	2.260		
Genel Toplam	Var	109	94.69	10.242	-.577	.564
	Yok	237	95.33	9.386		

Tablo 4 incelendiğinde, ailede öğretmen olma durumunun öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlilik algıları üzerinden anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p > .05$).

5. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapmış olduğumuz çalışmada öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlilik algılarını iki değişken ele alınarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında ailede öğretmen olma durumunun öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlilik algılarına bir etkisi olmadığını göstermiştir. Bir diğer sonucumuzda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin doğuştan geldiğine inanma durumlarının öğretim kalitesi yeterlilik algılarında daha yüksek bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Öztürk ve Faiz (2020) 567 ön lisans ve lisans öğrencilerin algılanan öğretim kalitesi ve öğrenci tatminin öğrenci sadakatine pozitif etkilediğini ve öğrenci tatminin öğretim kalitesi ile öğrenci sadakati arasında bir köprü görevi gördüğünü belirtmiştir. Yılmaz (2016) sınıfta kullanılan matematiksel dilden, öğrenciler tarafından yapılan hatalardan ve yanlışlardan, ders içeriklerinin yoğunluğundan, öğrencilerin derslere aktif katılımından ve birçok farklı unsurun öğretim kalitesini etkilediğini ortaya koyan bir çalışma yapmıştır. Üstünlüoğlu (2016) yükseköğretimde kalitesinin yetersiz olduğunu ve artırılması için daha çok çalışma yapılması gerektiğini ve hizmet için eğitimlerin artırılmasının öğretim kalitesini artıracağını vurgulamıştır. İrge vd. (2020) yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinin bireysel girişimcilik algılarının öğretim kalitesi algılarından olumlu bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde cinsiyetin herhangi bir etkisi olmadığını tespit etmiştir.

Karakaya vd. (2016) çalışmasında kız öğrencilerin öğretim kalitesinin erkek öğrencilere göre anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Başkır vd. (2017) yüksek öğretim kurumlarının öğretim kalitelerini artırmak için akademik performans ile öğrenci algılarının etkileşimi sonucunda

değerlendirme yaparak yaklaşımlar ve gruplamalar yapmışlardır. Çetinkaya (2007) Türkçe öğretmen adaylarının yeterlik algılarının üzerine yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, yapmış olduğumuz çalışma alanında doğrudan bağlantılı çalışma sayısı azdır. Yapılan çalışmalar öğretim kalitesi üzerine çok fazla sayıda çalışmalar yapılmıştır. Öğretim kalitesi yeterlik algısı üzerine yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Öğretim kalitesi eğitimin her kademesinde önemli bir nokta olduğu yapılan çalışmalardan anlaşılmıştır. Öğretim kalitesinin kendini iyiden iyiye hissettirmesi üzerinde daha fazla akademik araştırma yapılmasını önemli hale getirmiştir. Öğretim kalitesini etkileyen çok fazla etken olması üzerine çok fazla araştırma yapılacağına da göstergesidir.

Öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algılarını üst seviyeye çıkarmak önemli bir durum olduğu görülmektedir. Bunun için yüksek öğretim kurumlarında ders verimliliğini artırmak gerekmektedir. Gerek öğretim elemanlarının gerekse üniversite şartlarının iyileştirilmesi önemlidir. Alanında başarılı, öğrencilere neyi nasıl öğretmesi gerektiğini bilen öğretim elemanları öğretim kalitesini yukarıya çıkarabilecek önemli etkenler arasında yerini almaktadır. Tek düze eğitim sisteminden kurtulmak daha farklı bakış açısı ve eğitim öğretim metotları da öğretim kalitesini artırabilir. Tek düze de kasıt sunum yoluyla eğitimden vazgeçip geleneksel eğitim dışında öğrenci merkezli bir eğitime doğru evrilmek daha faydalı olacaktır. Öğrenciyi araştırmaya, bilgileri sorgulamaya yöneltmek onların bilgiyi edinme ve sonrasında başkalarına aktarmada kritik öneme sahiptir. Elbette bunlar tek başına yeterli olmayabilir fakat önemli ölçüde etki edecek faktörler arasında yerini alabilir.

Yapılan çalışmadan elde edilen veriler ışığında aşağıdaki öneriler belirtilmiştir.

- Araştırma sonucunda, öğretim kalitesi yeterlik algısı öğretmen adayları için mesleki hayatlarında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.
- Öğretmenlik kalitesi yeterlik algısını etkileyen farklı değişkenler ile çalışmalar yapılabilir. Öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri nitel bir çalışmaya konu olabilir.
- Okuduğu üniversitenin öğretmenlik mesleği üzerinde bir etkisinin olup olmadığı araştırılabilir.
- Öğretmen adaylarının atanma kaygıları ile öğretim kalitesi yeterlik algıları arasında ilişkiye bakılabilir.

KAYNAKLAR

- Arı, C. (2020). “*Öğretmen adaylarının öğretim kalitesi yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Balcı, E. (1991). “*Öğretmenlerin Rollerini*” Eğitim Sosyolojisi, Ankara.
- Ball, D. L., & McDiarmid, G. W. (1990). The subject matter preparation of teachers. W. R. Houston, M. Haberman, & J. Sikula (Eds.), “*Handbook of Research on Teacher Education*” (pp. 437-449). New York: Macmillan.
- Balyer, A. (2013). “*Okul müdürlerinin öğretim kalitesi üzerindeki etkileri, kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*” Pegem A Yayıncılık., 19(2), 81-214

- Barkan, M. Ve Eroğlu, E. (2004). Uzaktan öğretimde kalite: “Sayısal büyüklükler doyuma ulaştı ya şimdi? , *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 3(4), 148-151. ISSN: 1303-6521
- Başkır, M. B., Çelik, N., Güzel, M. S. ve Küçükönder, H. (2017). “Öğretim kalitesi değerlendirmesine yeni bir yaklaşım; Bartın Üniversitesi Örneği” *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 468-485.
- Baumert, J., Kunter, M., Blum, W., Brunner, M., Voss, T., Jordan, A. ... Tsai, Y. (2010). Teachers’ mathematical knowledge, cognitive activation in the classroom, and student progress. *American Educational Research Journal*, 47(1), 133-180.
- Buldu, E. ve Olgan, R. (2021). Okul öncesi öğretmenlerin değerlendirme uygulamalarındaki değişimler: pedagojik dokümantasyonu konumlandırma. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 46(208). 55-77.
- Bulut, Ö. (1997). “Eğitim yönetiminin çağdaşlaştırılması: Eğitimde toplam kalite yönetimi uygulaması ve yararları, 2. Toplam kalite yönetimi makale yarışması” TÜSİAD Yayınları.
- Büyükkaragöz, S., Muştı, M.C., Pilten. Ö. ve Yılmaz, H. (1998). “Öğretmenlik mesleğine giriş (Eğitimin Temelleri)” *Konya; Mikro Yayınları*: No.07., s.16.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008), "*Bilimsel araştırma yöntemleri*" 2.baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). “Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler” *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 160-167.
- Çelikten, M., Şanal, M. Ve Yeni, Y. (2005). “Öğretmenlik mesleği ve özellikleri”. Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1)19, 207-237.
- Çetinkaya, R. (2007). “Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlik algıları ve öğretmenlik Mesleđine yönelik tutumları” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Demirel, Ö. (1999). “Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı” Pegem A.Yayıncılık. s.192.
- Doğan, T. Ve Çoban A.E. (2009).” Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” *Eğitim ve Bilim*, (34) 154.
- Erden, M. (1998).” *Öğretmenlik Mesleđine Giriş*” İstanbul: Alkım Yayınları.
- Genç, M. Ve Çolakoğlu Ö. M. (2021). “Öğretim kalitesinin matematik okuryazarlığı performansına etkilerinin öğrencilerin bakış açısından modellenmesi: PISA 2012 Türkiye örneğlemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 46(206), 1-26
- Hill, H.C., Rowan, B., ve Ball, D.L. (2005). Effects of teachers’ Mathematical Knowledge for Teaching on Student Achievement” *American Educational Research Journal*, 42(2), 371–406, <https://doi.org/10.3102/00028312000422371>
- Hofer, M. ve Swan, K.O. (2008). “Technological pedagogical content knowledge in action: A case study of a middle school digital documentary Project” *Journal of Research on Technology in Education*, 41(2), 179–200. <https://scholarworks.wm.edu/articles>
- Hollins, E. R. (2011). “Teacher preparation for quality teaching”, *Journal of Teacher Education*, 62(4), 395-407. <https://doi.org/10.1177/0022487111409415>
- İrge, N. T., Yalçın, Y., Yıldırım, İ. (2020). “Üniversite öğrencilerinin bireysel girişimcilik algıları ile öğretim kalitesi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(3), 805-815.

- Karakaya, A., Kılıç, İ. ve Uçar, M. (2016).” Üniversite öğrencilerinin öğretim kalitesi algısı üzerine bir çalışma” *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2, 40-55.
- Klieme, E. (2013). The role of large-scale assessments in research on educational effectiveness and school development. M. von Davier, E. Gonzalez, I. Kirsch ve K. Yamamoto (Ed.), *The role of international large-scale assessments: Perspectives from technology, economy, and educational research* içinde (s. 115-147). Dordrecht: Springer Science + Business Media.
- Kurnaz, A. (2007).” *Eleştirel düşünme öğretimi etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme*” Eğitim Yayınevi, 2019, ISBN: 9786054392452.
- Ma, L. (1999). “Knowing and teaching elementary mathematics: Teachers' Understanding of Fundamental Mathematics in China and the United States” Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- McKeachie, W. J. (1997). “Critical Elements in training university teachers” *International Journal of Academic Development*, 2(1),67-74. <https://doi.org/10.1080/1360144970020108>
- Ocak, G., Adalıoğlu, C. & Yurtseven, R. (2023). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Öz yeterlilik Algıları ile Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 39-70.
- Özdayı, N. (2000). “Eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin mesleki kaygılarının toplam kalite yönetimi açısından değerlendirilmesi” *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 233-248.
- Özden, Y. (1999).” *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*” Ankara: Pegem A Yayınları, s.9.
- Öztürk, E. ve Faiz, E. (2020). “Algılanan öğretim kalitesi ve öğrenci tatmininin öğrenci sadakati üzerindeki etkisi: Düzce Üniversitesi Örneği”, *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 4(1), 2602-4411
- Sözmen, E., Y. (2004). “Eğitimde kalite yaklaşımları” *Tıp Eğitimi Dünyası*, s 16. ISO-9001-2000.
- Stair, K. S., Warner, W. J. ve Moore, G. E. (2012). “Identifying concerns of preservice and in-service teachers in agricultural education” *Journal of Agricultural Education*, 53(2), 153-164. doi:10.5032/jae.2012.02153
- Tanrikulu, M. Ö., Topal, F., Ergeneipek, N. ve Apat, M. (2023). “Öğretmenlerin öğretim liderliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi” *Ulusal Eğitim Dergisi*. 3(9),
- Taşçı,G ve Atar,B. (2016) “Developing a Scale for Perceptions of Competency in Teaching Quality” *Universal Journal of Educational Research* 4(4): 878-885, 2016 <http://www.hrpub.org> DOI: 10.13189/ujer.2016.040425
- Temizkan, S. P. ve Ergün, B. (20 20). Turist Rehberliği Öğretimi Kalite Ölçeği Geliştirilmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(4): 3720-3739.
- Üstünlüoğlu, E. (2016). “Perceptions versus realities: Teaching quality in higher education”, *Education and Science*, 41(184), 235- 250. DOI: 10.15390/EB.2016.6095
- Wyatt, T. (1996). “School effectiveness research: Dead, or Dump Squip or Smouldering Fuse?” *Issues in Educational Research*, 6 (1), 79–112. ISSN / eISSN: 2042-6305 / 2042-6313
- Yılmaz, B. (2016).” *Matematik öğretim kalitesi ölçeği aracılığıyla ortaokul sınıflarında matematik öğretiminin kalitesinin belirlenmesi*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.